



NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 28. november 2023 av Høyesterett i avdeling med

dommer Wilhelm Matheson
dommer Kine Steinsvik
dommer Knut Erik Sæther
dommer Thom Arne Hellerslia
konstituert dommer Magni Elsheim

HR-2023-2252-A, (sak nr. 23-065258SIV-HRET)
Anke over Hålogaland lagmannsretts dom 10. mars 2023

Ysland Eiendom AS

(advokat Therese Lohne Boehlke)

mot

Tryg Forsikring NUF

(advokat Harald Magnus Olsvik – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Steinsvik:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder foreldelse av skadelidtes direktekrav mot en skadevolderes forsikringsselskap.
- (3) Spørsmålet er om skadevolderens melding om krav til forsikringsselskapet innebærer at også direktekrav fra skadelidte mot selskapet anses meldt – etter særregelen om avbrudd av foreldelsesfrist i forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd.
- (4) Ysland Eiendom AS eier et mekanisk verksted i Bodø. I 2015/2016 oppførte selskapet et nytt bygg med verkstedhall og kontorfløy. Byggteam Bodø AS ble engasjert for å utføre prosjekt- og byggeledelse og var også ansvarlig søker for prosjektet overfor kommunen. Bygget ble overtatt i februar 2017.
- (5) Etter at bygget var tatt i bruk, viste det seg at det var lydgjennomgang og vibrasjoner fra verkstedet til kontordelen. I september 2017 reklamerte Ysland Eiendom overfor Byggteam Bodø og gjorde gjeldende mangler ved prosjekteringen. Byggteam Bodø bestred ansvar.
- (6) Etter en del korrespondanse mellom partene sendte Ysland Eiendom 29. mai 2018 prosessvarsel med krav om erstatning for utbedringskostnader på 11 535 000 kroner.
- (7) Byggteam Bodø, som var ansvarsforsikret i Tryg Forsikring NUF, sendte 6. juni 2018 en e-post til RIF Forsikringsservice AS, som var forsikringsagent, der følgende fremgikk:
- «Sak: Varsler om mulig ansvar for Byggteam Bodø AS etter utført arbeid som prosjektledelse og søker for et nybygg. Krav er i størrelsesorden kr 11 560 000 eks mva for et nytt bygg.
- Hvem skal vi kontakte for oversendelse av saken»
- (8) Året etter gjennomførte Byggteam Bodø en styrt avvikling etter aksjeloven. Selskapet ble slettet fra Foretaksregisteret i oktober 2019. Tvisten med Ysland Eiendom var ikke løst. Forsikringsaken var verken fulgt opp av Tryg Forsikring eller Byggteam Bodø.
- (9) Da Ysland Eiendom ble kjent med at Byggteam Bodø var avviklet, tok selskapet i mai 2021 ut søksmål mot avviklingsstyrets leder med krav om erstatning etter aksjeloven for utbedringskostnadene. I stevningen ble det krevd opplyst om det var tegnet ansvarsforsikring. Etter at saksøkte hadde bekreftet at Byggteam Bodø hadde slik forsikring, ble Tryg Forsikring forsøkt trukket inn i saken. Tryg Forsikring protesterte, og tingretten avsa kjennelse der subjektiv kumulasjon ikke ble tillatt.
- (10) Etter dette reiste Ysland Eiendom selvstendig søksmål mot Tryg Forsikring 21. desember 2021. Selskapet krevde erstatning for utbedringskostnader oppad begrenset til 7 millioner kroner. Tryg Forsikring bestred ansvar og gjorde dessuten gjeldende at kravet var tapt på grunn av for sen reklamasjon, og at kravet uansett var foreldet. Under saksforberedelsen

for tingretten ble forhandlingene delt, slik at spørsmålene om foreldelse og reklamasjon skulle behandles særskilt, jf. tvisteloven § 16-1.

- (11) Salten og Lofoten tingrett avsa 13. juni 2022 dom med slik domsslutning:
- «1. Ysland Eiendom AS sitt krav mot Tryg Forsikring er ikke bortfalt som følge av foreldelse eller for sent fremsatt reklamasjon.
 2. Sakskostnadsavgjørelsen utstår til behandlingen av hovedsaken.»
- (12) Tingretten konkluderte med at Byggteam Bodøs melding om forsikringstilfellet innebar at direktekravet fra Ysland Eiendom måtte anses meldt til forsikringsselskapet. Foreldelse hadde dermed ikke inntrådt, siden Tryg Forsikring ikke hadde varslet om at foreldelse ville bli påberopt etter forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. Kravet var heller ikke tapt ved for sen reklamasjon.
- (13) Tryg Forsikring anket dommen. Hålogaland lagmannsrett avsa 10. mars 2023 dom med slik domsslutning:
- «Tryg Forsikring frifinnes.»
- (14) Lagmannsretten kom til at direktekravet var foreldet. I motsetning til tingretten kom lagmannsretten til at Ysland Eiendom selv måtte ha meldt direktekravet til Tryg Forsikring for å komme inn under særregelen om fristavbrudd i § 8-6 tredje ledd.
- (15) Ysland Eiendom har anket over rettsanvendelsen til Høyesterett. Ved forberedende dommers beslutning 4. oktober 2023 ble forhandlingene foreløpig begrenset til spørsmålet om foreldelse, jf. tvisteloven § 30-14 tredje ledd.

Partenes syn på saken

- (16) Ankende part – *Ysland Eiendom AS* – har i hovedtrekk anført:
- (17) Ysland Eiendoms direktekrav mot Tryg Forsikring er ikke foreldet.
- (18) Det er enighet om at Byggteam Bodø meldte om forsikringstilfellet innen ettårsfristen i forsikringsavtaleloven § 8-5 første ledd og innen foreldelsesfristen for Ysland Eiendoms direktekrav. Tryg Forsikring fikk ved dette varsel om krav, og direktekravet må da anses som et «krav som er meldt» etter § 8-6 tredje ledd første punktum. Både ordlyden og formålet med verneregelen i § 8-6 tredje ledd taler for at skadelidte må omfattes av særregelen om avbrudd av foreldelsesfristen.
- (19) Foreldelse inntreer da tidligst seks måneder etter at forsikringsselskapet har sendt varsel om at foreldelse vil bli påberopt. Det er enighet om at et slikt varsel ikke er sendt.
- (20) Ysland Eiendom har lagt ned slik påstand:
- «1. Ysland Eiendom AS' krav mot Tryg Forsikring har ikke falt bort som følge av foreldelse.

2. Avgjørelse om sakskostnader utstår til senere avgjørelse som avslutter saken.»

- (21) Ankemotparten – *Tryg Forsikring NUF* – har i hovedtrekk anført:
- (22) Direktekravet fra Ysland Eiendom mot Tryg Forsikring er foreldet. Kravet er ikke meldt til selskapet før foreldelsesfristens utløp.
- (23) Forsikringstakerens forsikringskrav og skadelidtes direktekrav er ulike og selvstendige krav. Forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd bygger på lovens tosporede system for melding av krav. For at foreldelsesfristen skal utskytes ved manglende varsel fra forsikringsselskapet etter særregelen i tredje ledd, må det aktuelle kravet være meldt til selskapet. Forsikringstakerens melding om forsikringstilfellet innebærer ikke samtidig at skadelidtes direktekrav mot selskapet anses meldt.
- (24) Regelen om fristavbrudd i § 8-6 tredje ledd ble vedtatt for å hindre at forsikringstakere som hadde meldt krav til selskapet, risikerte foreldelse mens kravet var til behandling. Heller ikke de hensynene regelen skal ivareta, tilsier at sikredes melding innebærer at direktekrav anses meldt.
- (25) Tryg Forsikring har lagt ned slik påstand:

«Anken forkastes.»

Mitt syn på saken

Problemstillingen

- (26) Spørsmålet i saken er altså om Ysland Eiendoms direktekrav mot Tryg Forsikring er foreldet. Det avgjørende for foreldesspørsmålet er om Ysland Eiendom kan påberope seg forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd. Bestemmelsen forlenger foreldelsesfristen for krav som er meldt til selskapet før utløpet av foreldelsesfristen. Slike krav foreldes tidligst seks måneder etter at selskapet har sendt særskilt varsel om at foreldelse vil bli påberopt.
- (27) Partene er enige om at sikrede – Byggteam Bodø – har meldt krav til selskapet i rett tid, men er uenige om dette har rettsvirkning for Ysland Eiendoms direktekrav.
- (28) Før jeg går nærmere inn på tolkningen av § 8-6 tredje ledd, vil jeg se kort på forsikringsavtalelovens regler om melding av krav under ansvarsforsikring og skadeforsikring, og på de rettslige utgangspunktene for avbrudd av foreldelse.

Oversikt over reglene i forsikringsavtaleloven om melding av krav og avbrudd av foreldelse

- (29) Forsikringsavtaleloven § 8-5 oppstiller en frist for sikrede for å gi melding til forsikringsselskapet om et forsikringstilfelle. Første ledd slår fast at dersom krav ikke er meldt til selskapet «innen ett år» etter at sikrede fikk kunnskap om forholdene som

begrunner kravet, mister han retten til erstatning. For forsikringstakeren gjelder det altså en ettårsfrist for å melde *forsikringskravet* til selskapet.

- (30) Forsikringsavtaleloven kapittel 7 inneholder regler om tredjepersoners rett etter forsikringsavtalen. Ved ansvarsforsikring følger det av § 7-6 første ledd at skadelidte, der forsikringen dekker sikredes erstatningsansvar, kan kreve erstatning direkte fra selskapet. Loven inneholder ikke egne frister for å melde et slikt *direktekrav*. Utgangspunktet er derfor at kravet må fremsettes før det er foreldet. Selskapet kan heller ikke påberope overfor skadelidte at sikrede ikke har overholdt ettårsfristen i § 8-5 første ledd for melding av forsikringskrav. Dette fremgår av § 7-6 fjerde ledd andre punktum.
- (31) I ansvarsforsikring gjelder det altså ulike regler for sikredes melding av et forsikringskrav og skadelidtes melding av et direktekrav til selskapet.
- (32) For *foreldelse* av direktekrav ved ansvarsforsikring følger det av § 8-6 andre ledd at selskapets ansvar i utgangspunktet foreldes «etter de samme regler som gjelder for sikredes erstatningsansvar». Særregelen om avbrudd av foreldelsesfristen i § 8-6 tredje ledd – som saken her gjelder – kommer jeg straks tilbake til.
- (33) Når det gjelder *fristavbrudd for foreldelse* av direktekrav, følger det av rettspraksis at skadelidte må avbryte foreldelsesfristen særskilt, overfor skadevolderen for det underliggende erstatningskravet og overfor forsikringsselskapet for direktekravet. Skadelidtes erstatningskrav mot skadevolderen og direktekrav mot selskapet i medhold av § 7-6 første ledd, er altså to separate krav i relasjon til fristavbrudd, jf. avgjørelsene i Rt-1999-7 og HR-2020-257-A avsnitt 57.

Innebærer sikredes melding til selskapet at også et direktekrav fra skadelidte må anses meldt?

Innledning

- (34) Partene er enige om at Byggteam Bodø ved e-posten 6. juni 2018, der selskapet varslet om et mulig ansvar, avbrøt ettårsfristen i forsikringsavtaleloven § 8-5 første ledd. Jeg legger dette til grunn.
- (35) Rettsvirkningen av varselet var at forsikringskravet fra Byggteam Bodø foreldes etter varslingsregelen i § 8-6 tredje ledd – altså tidligst seks måneder etter melding fra forsikringsselskapet om at foreldelse vil bli påberopt.

Forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd – ordlyden og lovens system

- (36) Om meldingen fra sikrede også innebærer at skadelidtes direktekrav må anses meldt til selskapet, må avgjøres etter en nærmere tolkning av § 8-6 tredje ledd. Bestemmelsen lyder slik:

«Krav som er meldt til forsikringsforetaket før foreldelsesfristen er utløpt, foreldes tidligst seks måneder etter at sikrede, eller skadelidte (jf §§ 7-6 og 7-7), har fått særskilt melding i et skriftlig dokument om at foreldelse vil bli påberopt. Meldingen må angi hvordan foreldelse avbrytes. Foreldelsesfristen forlenges ikke etter

bestemmelsen her dersom det er gått mer enn 10 år fra kravet ble meldt til foretaket. Medfører første punktum ved ansvarsforsikring at skadelidtes krav mot sikrede foreldes før kravet mot forsikringsforetaket, består likevel foretakets ansvar overfor skadelidte.»

- (37) Ordlyden gir ikke entydig svar på om skadelidte kan påberope seg sikredes melding til selskapet. Generelt trekker bruken av begrepet «krav» i retning av at krav fra ulike kravshavere basert på ulike rettsgrunnlag bedømmes som selvstendige og separate krav, som er uavhengige av hverandre. Uttrykket «krav som er meldt til forsikringsforetaket» kan samtidig leses slik at det er tilstrekkelig at selskapet får melding om forsikringstilfellet, og at krav vil bli reist av noen som er dekningsberettiget under forsikringen.
- (38) Det som taler mot den sist nevnte forståelsen, er imidlertid at ordlyden samtidig klargjør at selskapets plikt til å gi varsel om at foreldelse vil bli påberopt, må gis til «sikrede, eller skadelidte (jf §§ 7-6 og 7-7)». For selskapets varslingsplikt skiller bestemmelsen altså mellom forsikringskravet og direktekravet.
- (39) Også lovens tosporede system for melding av forsikringskrav fra sikrede og direktekrav fra skadelidte taler imot at sikredes melding til selskapet skal kunne påberopes av skadelidte. Skadelidte har rett, men ikke plikt, til å gjøre direktekrav gjeldende. Dette tilsier at skadelidte selv må melde fra dersom direktekrav gjøres gjeldende.
- (40) Selv om ordlyden til en viss grad er åpen ved at det ikke fremgår *hvem* som må melde krav til selskapet, er den mest naturlige forståelsen, når bestemmelsen leses i sammenheng, at særregelen for fristavbrudd gjelder for den som melder kravet til selskapet.

Lovforarbeidene og formålet

- (41) Forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd ble tilføyd ved lov 26. juni 1998 nr. 46. Bakgrunnen for varslingsregelen, som innebærer et unntak fra de alminnelige reglene om fristavbrudd i foreldelsesloven, fremgår av Ot.prp. nr. 44 (1997–1998).
- (42) Innledningsvis i proposisjonen klargjør departementet at lovforslaget gjelder forsikringssselskapenes adgang til å påberope seg foreldelse etter at forsikringskravet er meldt til selskapet, og at forslaget fremmes for å «unngå at foreldelse inntre i en situasjon der forsikringstakeren kan ha grunn til å tro at han eller hun har foretatt seg det som er nødvendig for å forfølge sitt krav», jf. proposisjonen side 3.
- (43) I høringsbrevet som lå til grunn for proposisjonen var det særlig trukket frem at fristbestemmelsene i forsikringsavtaleloven §§ 8-5 og 18-5 ikke hadde fristavbrytende virkning for foreldelse, og at foreldelse dermed kunne inntre selv om kravet var meldt til selskapet i rett tid, og selv om det var innledet forhandlinger mellom partene. I høringsbrevet ble det pekt på at det var «betenkelig at selskapene har formell adgang til å anvende foreldelsesreglene på en måte som for skadelidte vil fremstå som klart urimelig», jf. proposisjonen side 9. På denne bakgrunn foreslo departementet en regel som «legger en varslingsplikt på selskapet dersom man vil påberope foreldelse av et krav som er meldt til selskapet», jf. side 10.
- (44) Den foreslåtte varslingsregelen fikk bred oppslutning i høringen, og departementet gikk inn for en endring i § 8-6 i samsvar med forslaget.

- (45) I det endelige lovforslaget ble det tilføyd en regel i § 8-6 tredje ledd fjerde punktum for ansvarsforsikring som presiserer at dersom regelen om meldeplikt medfører at det underliggende erstatningskravet mot skadevolderen foreldes før kravet mot selskapet, er kravet mot selskapet i behold. Begrepet «skadelidte» ble også inkludert i første punktum.
- (46) Problemstillingen i saken her, om skadelidte ved ansvarsforsikring kan påberope at sikrede har sendt melding om forsikringskravet, er ikke nærmere drøftet i proposisjonen. Jeg nevner likevel særmerknaden på side 24, der departementet uttaler følgende i tilknytning til varslingsplikten:
- «Som hovedregel skal meldingen gis til sikrede. Dreier det seg om en ansvarsforsikring, følger det imidlertid av forsikringsavtaleloven §§ 7-6 og 7-7 at skadelidte kan kreve erstatning direkte fra selskapet. Når det er skadelidte som har krevd erstatning, er det også skadelidte som skal ha meldingen, jf *første punktum.*»
- (47) Uttalelsen her bygger på en forutsetning om at skadelidtes direktekrav behandles som et separat og selvstendig krav, og at varslingsplikten for selskapet inntreer overfor skadelidte når vedkommende har krevd erstatning direkte fra selskapet.
- (48) Samlet sett kan jeg ikke se at lovforarbeidene gir støtte for å tolke § 8-6 tredje ledd slik at sikredes melding til forsikringsselskapet også har rettsvirkning for skadelidtes direktekrav. Forarbeidene klargjør at formålet bak varslingsregelen er å hindre at et krav blir foreldet mens den som har meldt kravet, avventer selskapets standpunkt, eller mens forhandlinger om kravet pågår. Dette formålet kan ikke begrunne et tolkningsresultat der en direktekravshaver som ikke har foretatt seg noe overfor forsikringsselskapet, innvilges forlenget foreldelsesfrist ved unnlatt varsling etter særregelen i tredje ledd.
- (49) Jeg bemerker i denne forbindelse at sikrede i saken her ikke har *videresendt* et mottatt direktekrav fra skadelidte til forsikringsselskapet. Om situasjonen da kan stille seg annerledes, gir denne saken ikke foranledning til å gå nærmere inn på.

Oppsummering og vurdering av reelle hensyn

- (50) Så langt er mitt syn at verken ordlyden, forarbeidene eller bestemmelsens formål gir tilstrekkelige holdepunkter for å tolke § 8-6 tredje ledd slik at sikredes melding til selskapet også har betydning for foreldelse av skadelidtes direktekrav.
- (51) Rettspraksis av betydning for tolkningsspørsmålet foreligger ikke.
- (52) I juridisk teori er problemstillingen drøftet i Miriam Skags artikkel «Kan skadelidte påberope seg skadevolderens melding av kravet til ansvarsforsikringsselskapet?» i Tidsskrift for forretningsjus 2016, side 279–293. Skag legger til grunn at spørsmålet etter gjeldende rett er uavklart, men konkluderer med at sikredes melding må kunne påberopes av skadelidte.
- (53) Når jeg nå går over til å vurdere de reelle hensynene som gjør seg gjeldende, tar jeg utgangspunkt i at saken gjelder tolkningen av foreldelsesrettslige regler – nærmere bestemt hvor langt en særregulering av foreldelse i forsikringsavtaleloven som gjør unntak fra foreldelseslovens alminnelige regler om fristavbrudd, skal gis anvendelse. På

positivrettslig regulerte områder der hensynet til klare og forutsigbare regler gjør seg tungt gjeldende, er det begrenset adgang til å legge vekt på reelle hensyn til støtte for et tolkningsresultat som ikke har klar forankring i lovens ordlyd og formål. Jeg viser her til HR-2018-1612-A avsnitt 66 og HR-2019-1073-A avsnitt 68.

- (54) I denne sammenhengen er også Rt-2007-877 av interesse. Saken gjaldt spørsmålet om varslingsregelen i § 8-6 tredje ledd fikk anvendelse mellom forsikringsselskaper i en regressrunde. Førstvoterende konkluderte med at bestemmelsen ikke kom til anvendelse og uttalte i avsnitt 36 at dens karakter av særvilkår for at et selskap skal kunne anføre foreldelse etter første og annet ledd, talte for «at tredje ledd ikke bør gis anvendelse utenfor det som ved en naturlig tolking følger av bestemmelsens ordlyd og formål».
- (55) Ysland Eiendom har særlig trukket frem at hensynet til forsikringsselskapet er ivaretatt ved at det har mottatt melding om krav fra sikrede, og dermed må belage seg på forsikringsutbetaling. I en slik situasjon tilsier hensynet til å beskytte skadelidte at selskapet pålegges å varsle om at foreldelse vil bli påberopt dersom ikke fristen avbrytes som beskrevet. Ikke minst gjelder dette der skadelidte er klar over at sikrede har sendt melding.
- (56) Et stykke på veg kan jeg være enig i dette. Samtidig er det klart at forsikringsselskapet i mange situasjoner vil ha et behov for å vite om direktekrav vil bli gjort gjeldende innen foreldelsesfristen. Det kan lett tenkes forsikringstilfeller med mange mulige skadelidte, eller der skadeomfanget er uklart. Generelle hensyn bak foreldelsesinstituttet som avklaring og bevissikring gjør seg da gjeldende. I en slik situasjon vil det for øvrig også kunne være uklart hvem et eventuelt varsel etter § 8-6 tredje ledd skulle sendes til.
- (57) Jeg kan ikke se at en tolkning av tredje ledd som innebærer at en skadelidte som vil gjøre direktekrav gjeldende, må melde kravet til selskapet innen foreldelsesfristen, vil slå urimelig ut for skadelidte. At skadelidte har varslet erstatningskravet mot den direkte skadevolderen, gir ikke i seg selv noen berettiget forventning om at direktekravet mot selskapet dermed er ivaretatt. Dette endres ikke av at det kan tenkes situasjoner der de skadelidte først blir klar over at skadevolderen er ansvarsforsikret, etter at direktekravet er foreldet.
- (58) Rettstekniske hensyn trekker ikke i noen bestemt retning. På den ene siden kan konsekvenshensyn tilsi å legge til grunn at sikredes forsikringskrav og skadelidtes direktekrav er separate og selvstendige krav, også når det gjelder anvendelsen av tredje ledd. Dette vil gi best sammenheng med den løsningen som er lagt til grunn i praksis, nemlig at skadelidte må avbryte foreldelsesfristen særskilt overfor skadevolder og forsikringsselskapet. På den andre siden vil en regel om at melding av krav utløser varslingsregelen i tredje ledd uavhengig av hvem som sender melding, også kunne ha rettstekniske fordeler.
- (59) De reelle hensynene som taler for at skadelidte bør kunne påberope seg sikredes melding til selskapet, kan etter dette ikke tillegges avgjørende vekt i lys av rettskildebildet for øvrig.
- (60) Samlet sett er mitt syn derfor at forsikringsavtaleloven § 8-6 tredje ledd må tolkes slik at en skadelidte som vil gjøre gjeldende direktekrav mot en skadevolders forsikringsselskap ved ansvarsforsikring, må melde direktekravet til selskapet for å komme inn under særregelen om avbrudd av foreldelsesfristen.

Den konkrete vurderingen

- (61) Ut fra den tolkningen av § 8-6 tredje ledd som jeg nå har konkludert med, er det på det rene at Ysland Eiendoms direktekrav mot Tryg Forsikring er foreldet. Foreldelsesfristen løp fra overtakelsen av bygget 28. februar 2017, da misligholdet inntrådte, og ble først avbrutt ved stevningen som ble inngitt mer enn tre år senere.

Konklusjon

- (62) Anken må etter dette forkastes.
- (63) Tryg Forsikring har ikke krevd sakskostnader for Høyesterett, og sakskostnader tilkjennes derfor ikke.
- (64) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

- (65) Dommer **Sæther:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (66) Konstituert dommar **Elsheim:** Det same.
- (67) Dommer **Hellerslia:** Likeså.
- (68) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (69) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.